

భారతదేశ సర్వోన్నత న్యాయస్థానము

సివిల్ అప్పీల్ అధికార పరిధి

సివిల్ అప్పీల్ నెం. 277/2023

(@ఎస్ఎల్పి (సి) నెం. 31307/2018)

డిల్లీ డెవలప్మెంట్ అథారిటీ

.... అప్పీలుదారు(లు)

వర్రెస్

మన్మీత్ సింగ్ మరియు ఇతరులు

...ప్రతివాదులు(లు)

సహితంగా

సివిల్ అప్పీల్ నెం. 278/2023

(@ఎస్ఎల్పి (సి) నెం. 1011/2023)

(@డైరీ నెం. 29472 /2021)

కార్యదర్శి ద్వారా డిల్లీ ఎన్సిటి ప్రభుత్వం

ల్యాండ్ మరియు బిల్డింగ్ డిపార్ట్మెంట్ మరియు మరొకరు.

...అప్పీలుదారు (లు)

వర్రెస్

మన్మీత్ సింగ్ మరియు ఇతరులు.

..... ప్రతివాదులు(లు)

తీర్పు

ఎం. ఆర్. షా, న్యాయమూర్తి.

1. ఈ అప్పీళ్లలో చట్టం మరియు వాస్తవాల ఒకే ప్రశ్న తలెత్తడంలో, ఈ రెండు అప్పీళ్లు ఆక్షేపిత తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు నుండి వెలువడ్డాయి. హైకోర్టు అనుమతించిన ఈ రెండు అప్పీళ్ళ ఉమ్మడి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు ద్వారా కలిసపి నిర్ణయించబడి మరియు పరిష్కరించబడతాయి.

2. ఢిల్లీ ఉన్నత న్యాయ స్థానం, న్యూఢిల్లీ వారు రిట్ పిటిషన్ (సి) నెంబరు 11230/2015, తేదీ 30-01-2018 లో జారీ చేసిన ఆక్షేపిత తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులపై ప్రశ్నార్థకమైన భూమికి సంబంధించి భూ సేకరణ చట్టం సెక్షన్ 24 (2) క్రింద న్యాయ పరిహారం మరియు పారదర్శకత మరియు పునరావాస మరియు పునఃస్థాపన చట్టము, 2013 (ఇకపై దీనిని "చట్టము, 2013" గా సూచించబడెను)- లబ్ధిదారుడు-ఢిల్లీ డెవలప్మెంట్ అథారిటీ (డిడిఎ) మరియు కొనుగోలు చేసే సంస్థ ఎన్.సి.టి వారు అసంతృప్తి చెంది ప్రస్తుత ప్రతివాది నెంబరు 1, అసలు రిట్ పిటిషన్ ఇప్పటి అప్పీలారు ఈ ప్రస్తుత అప్పీళ్ళను దాఖలు చేసిరి..

3 అప్పీలుదారుల తరపున హాజరైన న్యాయవాది, ఇందులో ప్రతివాది నంబర్ 1-అసలు రిట్ పిటిషన్ తదుపరి కొనుగోలుదారు, అతను 2013 చట్టము అమల్లోకి వచ్చిన తరువాత కూడా ఆస్తిని కొనుగోలు చేసాడని, ఢిల్లీ అడ్మినిస్ట్రేషన్ కార్యదర్శి, భూమి మరియు భవన శాఖ మరియు ఇతర శాఖలు వర్సెస్ పవన్ కుమార్ మరియు ఇతరులు, సివిల్ అప్పీల్ నెం. లో 3646/2022 మరియు ఢిల్లీ డెవలప్మెంట్ అథారిటీ వర్సెస్ గాడ్సే ఫిలిప్స్ (ఐ) లిమిటెడ్ & ఇతరులు, విషయంలో ఈ కోర్టు గమనించింది. సివిల్ అప్పీల్ నంబర్ 3073/2022 తదుపరి కొనుగోలుదారు అయినందున, చట్టము, 2013 ప్రకారం భూసేకరణ కార్యకలాపాలను స్వాధీనం చేసుకోవడం/రద్దు చేయడాన్ని సవాలు చేసే హక్కు ఆయనకు లేదు. అందువల్ల, ప్రతివాది నెంబరు 1 తదుపరి కొనుగోలుదారు అయినందున దాఖలు చేసిన రిట్ పిటిషన్లో ప్రశ్నార్థకమైన భూమికి సంబంధించి భూసేకరణ రద్దు అయినదని ప్రకటించడంలో హైకోర్టు భౌతికంగా పొరపాటు చేసిందని, పైన పేర్కొన్న నిర్ణయాలలో ఈ కోర్టు గమనించిన మరియు పేర్కొన్న విధంగా సముపార్జనను సవాలు చేసే హక్కు ఆయనకు లేదని సమర్పించాడు.

4. అయితే, సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీ గోపాల్ శంకరనారాయణన్, శివ కుమార్.& మరొకరు వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు ఇతరులు, (2019) 10 ఎస్. సి. సి. 229, విషయంలో ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును సమర్పించారు నాటి సివిల్ అప్పీల్ నెం. 3073/2022- ఢిల్లీ డెవలప్మెంట్ అథారిటీ వర్సెస్ గాడ్సే ఫిలిప్స్ (ఐ) లిమిటెడ్ మరియు ఇతరులు ని అనుమతించినప్పుడు ఈ కోర్టు పరిశీలించింది చట్టము, 2013 క్రింద కొన్ని సంబంధిత అంశాలు పరిష్కరించబడలేదు మరియు/లేదా పరిగణించబడలేదు కాబట్టి పునఃపరిశీలన అవసరం. ఏదేమైనా , అసలు రిట్ పిటిషన్ తదుపరి కొనుగోలుదారు అని, అతను 2018 సంవత్సరంలో మరియు/లేదా 2013

చట్టము అమలులోకి వచ్చిన తరువాత కూడా ఆస్తిపై హక్కు, స్వత్వహక్కు మరియు హితం పొందాడనుటను ఆయన వివాదం చేయడం లేదని సమర్పించాడు.

5. సంబంధిత పక్షాల తరపు నిపుణులైన న్యాయవాదుల వాదనలను మేము సుదీర్ఘంగా విన్నాము.

6. ప్రారంభంలో, హైకోర్టు ముందు అప్పీలుదారుల తరపున నిర్దిష్ట కేసు అని గమనించాలి, అసలు రిట్ పిటిషనర్ తదుపరి కొనుగోలుదారు, అతను 2018 సంవత్సరంలో భూమిపై స్వత్వహక్కు, హక్కు లేదా హితం పొందాడు. భూసేకరణ చట్టము, 1894 (ఇకపై దీనిని "చట్టము, 1894" గా సూచిస్తారు) నిబంధనలు ప్రకారం ప్రశ్నార్థకమైన భూమికి సంబంధించి అవార్డు జారీ చేయబడిన సమయంలో అసలు రిట్ పిటిషనర్ నమోదు చేయబడిన యజమాని కాదు. రికార్డులో ఉన్న విషయాల నుండి, హైకోర్టు ముందు, అసలు రిట్ పిటిషనర్ 2015 అసైన్మెంట్ డీడ్ ఆధారంగా హక్కు, స్వత్వహక్కు లేదా హితం క్లెయిమ్ చేసినట్లు తెలుస్తోంది. ప్రస్తుత కేసులో, చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 4 క్రింద ప్రకటన 25.11.1980 లో జారీ చేయబడింది మరియు అవార్డు 05.06.1987 లో ప్రకటించబడింది. అందువల్ల, ఈ న్యాయస్థానం పరిశీలన కోసం అడిగిన చిన్న విషయము ఏమిటంటే:- .

అసలు రిట్ పిటిషనర్ తదుపరి కొనుగోలుదారు అయినందున భూసేకరణ మరియు/లేదా భూసేకరణను రద్దు చేయడాన్ని సవాలు చేసే హక్కు ఉందా?

6. 1 శివ్ కుమార్ మరియు మరొకరు (పైన పేర్కొన్న) కేసులో ఈ న్యాయస్థానం యొక్క ముగ్గురు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనం ఇచ్చిన తీర్పును దృష్టిలో ఉంచుకుని పైన పేర్కొన్న సమస్య ఇప్పుడు సమగ్రమైనది కాదు. గాడ్వే ఫిలిప్స్ (ఐ) లిమిటెడ్ మరియు ఇతరులు (పైన పేర్కొన్నవి) కేసులలో న్యాయస్థానం మరియు పవన్ కుమార్ మరియు ఇతరులు. (పైన పేర్కొన్నవి). ఈ కేసులో ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు (పైన పేర్కొన్న) అనేది ముగ్గురు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనం నిర్ణయం, దీని ద్వారా ఈ న్యాయస్థానంలోని ఇద్దరు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనం తీసుకున్న విరుద్ధమైన అభిప్రాయం ప్రభుత్వం (ఎన్సిటి ఢిల్లీ) వర్సెస్ మానవ్ ధరమ్ ట్రస్ట్ కేసు మరియు మరొకరు, (2017) 6 SCC 751 ఆమోదించబడలేదు మరియు మంచి శాసనము కాదని కనుగొనబడింది. ఆ తరువాత ముగ్గురు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనాన్ని అనుసరించిన తరువాత గాడ్వే ఫిలిప్స్ (ఐ) లిమిటెడ్ మరియు ఇతరులు (పైన పేర్కొన్నవి) మరియు పవన్ కుమార్ మరియు ఇతరులు కేసులలో శివ్ కుమార్ మరియు మరొకరు (పైన పేర్కొన్నవి) విషయంలో నిర్ణయం. (పైన పేర్కొన్నవి), ఈ న్యాయస్థానం తదనంతరం

పరిశీలించి, 2013 చట్టము క్రింద భూసేకరణ కార్యకలాపాలు/భూసేకరణ యొక్క రద్దును సవాలు చేయడానికి తదుపరి కొనుగోలుదారుడికి ఎటువంటి హక్కు లేదని పేర్కొంది.

6. 2 ఈ విషయాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని, ఇక్కడ ప్రతివాది నంబర్ 1-అసలు రిట్ పిటిషనర్ సూచన మేరకు రిట్ పిటిషన్ను విచారించడంలో హైకోర్టు తీవ్రమైన పొరపాటు చేసింది మరియు 2013 చట్టము విషయము 24 (2) కింద ప్రశ్నార్థకమైన భూమికి సంబంధించి భూసేకరణ రద్దు అయినట్లు పరిగణించబడుతుందని ప్రకటించడంలో ప్రస్తుత తప్పు చేసింది. ఈ పరిస్థితులలో మరియు ఆ ఆదారణ క్రిందే, హైకోర్టు యొక్క ఆక్షేపిత తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులను రద్దు చేసి పక్కన పెట్టాల్సిన అవసరం ఉంది.

7. పైన పేర్కొన్న కారణాల దృష్ట్యా, ఈ రెండు విజ్ఞప్తులు విజయవంతమవుతాయి. హైకోర్టు అనుమతించిన ఆక్షేపిత తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు దీని ద్వారా రద్దు చేయబడి పక్కన పెట్టబడింది. 2015లో హైకోర్టు ముందు దాఖలు చేసిన అసలు రిట్ పిటిషన్ నెం. 11230 కొట్టివేయబడింది.

ప్రస్తుత అప్పీళ్లు తదనుగుణంగా అనుమతించబడతాయి. అయితే, కేసు యొక్క వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులలో, ఖర్చులకు సంబంధించి ఎటువంటి ఉత్తర్వు లేదు. పెండింగ్లో ఉన్న దరఖాస్తు ఏదైనా ఉంటే, అది కూడా పరిష్కరించబడుతుంది.

.న్యాయమూర్తి.

[ఎం. ఆర్. షా]

..న్యాయమూర్తి.

[సి. టి. రవికుమార్]

న్యూ ఢిల్లీ;

జనవరి 16, 2023.